

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

**Кафедра бізнесу та управління
Кафедра інформаційних технологій**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО
“ 29 ” серпня 2025 р.

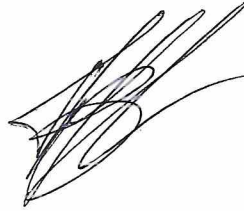
УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	Всі галузі
Спеціальність:	Всі спеціальності
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	Всі ОП
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

Івано-Франківськ
2025

РОЗРОБНИК:

к.е.н., доцент, доцент кафедри
бізнесу та управління

Любов ГРИНІВ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри бізнесу та управління,
протокол №1 від 28 серпня 2025р.

к.е.н, доцент, завідувач кафедри
бізнесу та управління

Ірина ПОПАДИНЕЦЬ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

е-mail	liubov.hryniv@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	205
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/lyubov-hryniv
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=7491

ВСТУП

Загальна інформація про дисципліну

Дисципліну спрямовано на посилення вивчення ринку капіталу, що зумовлено зростанням його ролі в умовах розбудови ринкової економіки. Такий вид фінансової діяльності як управління капіталом сприяє залученню капіталу і його ефективному використанню, зменшенню ризиків інвестиційної діяльності, накопиченню резервів, щодо використання за призначенням формують короткострокові й довгострокові ресурси, інвестовані в економіку. Отримані знання, уміння та навички з управління капіталом забезпечують конкурентоспроможність на ринку праці в будь-якій з основних ланок фінансової системи, що акумулюють, перерозподіляють та контролюють фінансові потоки.

Місце дисципліни в освітній програмі

Навчальними планами підготовки бакалаврів передбачається вивчення вибіркової дисципліни циклу вибірових дисциплін підготовки – «Управління капіталом».

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Управління капіталом» є:

- отримання студентами комплексу знань з теоретичних основ управління капіталом;
- вивчення сутності базових категорій теорії капіталу підприємства (капіталу та джерел його формування);
- навчити визначати вартість капіталу та аналізувати її вплив на діяльність підприємства;
- ознайомити із сучасними методами оптимізації структури капіталу;
- розкриття сутності визначення основних інструментів ефективного формування і використання капіталу підприємств;
- вивчення новітніх методичних підходів до діагностування процесів формування і використання капіталу підприємств;
- надання знань та вмінь приймати ефективні рішення у сфері формування і використання капіталу підприємства;
- сформувати у студентів розуміння процесів управління власним та позичковим капіталом;
- розвинути навички аналізу фінансових звітів та прийняття управлінських рішень.

Предметом навчальної дисципліни є процеси формування джерел фінансування капіталу, розподіл цих коштів між різними категоріями активів та використання цих активів для відтворення капіталу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління капіталом» є формування системи знань і практичних навичок щодо формування та ефективного використання капіталу підприємств.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні джерела залучення капіталу;
- методи формування прибутку підприємства;

- методи формування пайового капіталу для різних типів підприємства;
 - непрямі джерела збільшення власних коштів;
 - способи залучення позикових коштів за рахунок банківського кредиту та за рахунок комерційного (товарного) кредиту;
 - способи залучення коштів з використанням цінних паперів;
 - інші джерела залучення фінансових коштів;
 - способи визначення вартості капіталу підприємства;
 - види оборотних активів та етапи їх кругообігу;
 - види основних активів та методи нарахування амортизації;
 - види нематеріальних активів та особливості їх використання на підприємстві;
 - способи виплати дивідендів акціонерними товариствами;
 - напрямки інвестування коштів у зовнішні об'єкти;
 - методи оцінки ефективності використання капіталу;
- вміти:**
- визначати джерела формування капіталу підприємства;
 - розраховувати прибуток підприємства;
 - визначати точку беззбитковості підприємства;
 - обґрунтовувати способи формування пайового капіталу підприємства;
 - нараховувати відсотки за позиковими коштами;
 - визначити найбільш оптимальні джерела залучення позикових коштів;
 - здійснювати оцінку вартості капіталу підприємства;
 - визначати потреби підприємства в оборотних коштах;
 - визначити модель фінансування оборотних коштів;
 - розраховувати норми і норматив амортизації основних фондів;
 - прогнозувати очікуваний розмір дивідендів, на майбутній період;
 - здійснювати оцінку ефективності використання капіталу.
- володіти:**
- методами визначення вартості капіталу та оптимізації його структури;
 - інструментарієм для ефективного управління капіталом підприємств;
 - методичними підходами до діагностування процесів формування і використання капіталу підприємств.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до Проєкту Європейської Комісії TUNING «Налаштування освітніх систем в Європі»).

Компетентності, що мають бути набуті при вивченні дисципліни:

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК8. Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.	Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері управління капіталом, проводити базовий аналіз фінансових звітів підприємства.
ЗК10. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми	Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності, аналізувати структуру капіталу та визначати напрями її оптимізації.
ЗК11. Здатність застосовувати знання на практиці.	Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в управлінні капіталом суб'єктів господарювання, здійснювати розрахунок вартості власного і позичкового капіталу.
ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень щодо формування політики підприємства в усіх напрямках діяльності по всіх видах капіталу підприємства.
ЗК15. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.	Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліковоаналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері ефективного управління капіталом підприємств.
ЗК19. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей	Вміти оцінювати й аналізувати показники, які відображають різні аспекти формування та використання капіталу, пояснювати сутність і роль капіталу підприємства.
ЗК27. Здатність	Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і

використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	комунікаційні технології для аналізу, оптимізації та управління капіталом підприємства.
---	---

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	четвертий (IV)		
Семестр	сьомий (VII)		
Кількість кредитів ECTS	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	42 (в годинах)	12 (в годинах)
	семінари, практичні	42 (в годинах)	12 (в годинах)
Самостійна робота		96 (в годинах)	156 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	екзамен		

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1. Капітал підприємства: сутність, характеристики, основи формування (4 год)

Сутнісні характеристики капіталу. Економічна сутність капіталу підприємства. Функції капіталу підприємства. Основні підходи до вивчення капіталу. Особливості процесу формування капіталу підприємства.

Класифікація сформованого капіталу підприємства. Систематизація видів капіталу за основними класифікаційними ознаками.

Питання для самостійного вивчення: принципи формування капіталу підприємства (1, 3, 4, 5).

Тема 2. Вартість капіталу підприємства (2 год)

Вартість капіталу та показники її оцінки, сфера їх застосування. Концепція вартості капіталу.

Принципи процесу оцінки вартості капіталу.

Методичні підходи до оцінки вартості власного і позичкового капіталу.

Ефект фінансового левериджу і його розрахунок.

Питання для самостійного вивчення: забезпечення фінансової рівноваги підприємства у процесі формування його капіталу (1, 3, 4, 5).

Тема 3. Структура капіталу підприємства і методи її оптимізації (2 год)

Структура сформованого капіталу підприємства.

Основні етапи процесу оптимізації структури капіталу підприємства.

Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику.

Сутність, цілі і завдання управління капіталом підприємства.

Питання для самостійного вивчення: функції і механізм управління капіталом підприємства (1, 2, 3, 4, 5).

Тема 4. Особливості формування капіталу при створенні підприємства (2 год)

Завдання і принципи формування капіталу при створенні підприємства.

Методи оптимізації загальної потреби в капіталі.

Основні схеми фінансування нового бізнесу.

Питання для самостійного вивчення: джерела стартового капіталу: власні кошти, кредити, венчурне фінансування, краудфандинг (1, 3, 4).

Тема 5. Політика формування власного капіталу підприємства (2 год)

Склад власного капіталу підприємств та цілі його формування.

Джерела формування власних ресурсів підприємства.
 Механізм розробки політики формування власного капіталу.
 Оцінка вартості окремих елементів власного капіталу.
 Дивідендна та емісійна політика. Основні етапи формування дивідендної політики.

Питання для самостійного вивчення: сутність теорій, що пов'язані з механізмом формування дивідендної політики. Підходи до формування дивідендної політики (1, 3, 4).

Тема 6. Політика залучення позичкового капіталу (2 год)

Форми фінансових зобов'язань підприємства і класифікація позичкових коштів.

Механізм залучення позичкового капіталу на кредитному ринку.
 Основні етапи розробки політики залучення позичкового капіталу.
 Оцінка вартості окремих елементів позичкового капіталу.

Питання для самостійного вивчення: управління залученням банківського та товарного кредиту, фінансовим лізингом (1, 3, 4).

Тема 7. Управління активами підприємства (4 год)

Характеристика загальних основ управління активами підприємства.
 Процес формування активів підприємства.

Система основних методів оцінки активів підприємства як цілісного майнового комплексу.

Система видів та елементів необоротних активів.

Питання для самостійного вивчення: управління процесом відновлення необоротних активів (1, 3, 4).

Тема 8. Управління оборотними активами (4 год)

Політика підприємства у сфері оборотних активів.

Етапи формування системи управління оборотними активами підприємства.

Особливості управління запасами.

Особливості управління дебіторською заборгованістю.

Управління грошовими активами. Система формування підприємством грошових активів та їх характеристика. Політика управління грошовими активами.

Питання для самостійного вивчення: управління фінансуванням оборотних активів (1, 3, 4, 5).

Тема 9. Характеристика процесу використання капіталу підприємства (2 год)

Економічна сутність та характеристика процесу використання капіталу.

Капітал як виробничий та інвестиційний ресурс.

Характеристика етапів кругообігу капіталу.

Класифікація капіталу, який використовується підприємством.

Питання для самостійного вивчення: оцінка фактору інфляції в процесі використання капіталу. Оцінка фактору ліквідності в процесі використання капіталу (1, 3, 4, 5).

Тема 10. Особливості використання капіталу в операційній діяльності підприємства (4 год)

Особливості операційної діяльності, пов'язані з використанням капіталу.

Структура операційних активів. Особливості формування операційного циклу оборотних активів підприємства. Система управління операційними необоротними активами.

Механізм управління використанням капіталу на основі центрів відповідальності.

Система основних показників ефекту від використання капіталу в операційному процесі. Управління формуванням операційного прибутку.

Механізм управління ефектом від використання капіталу в операційному процесі.

Питання для самостійного вивчення: характеристика основних етапів формування політики використання капіталу (1, 3, 4, 5).

Тема 11. Управління використанням капіталу в інвестиційній діяльності підприємства (4 год)

Особливості інвестиційної діяльності й види інвестицій підприємства.

Розробка загальної інвестиційної політики підприємства. Фактори, які визначають співвідношення напрямків інвестування.

Особливості і форми здійснення реальних інвестицій підприємства. Основні етапи управління реальними інвестиціями підприємства.

Класифікація інвестиційних проектів підприємства. Оцінювання ефективності використання капіталу в реальних інвестиційних проектах.

Особливості і форми здійснення фінансових інвестицій. Етапи управління використанням капіталу в процесі фінансового інвестування.

Питання для самостійного вивчення: оцінювання вартості окремих фінансових інструментів інвестування (1, 3, 4, 5).

Тема 12. Аналіз фінансових звітів як основа управління капіталом (2 год)

Фінансова звітність підприємства як основна інформаційна база управління капіталом.

Аналіз Звіту про власний капітал. Використання коефіцієнтів для оцінки ефективності управління.

Мета складання Звіту про власний капітал. Форма Звіту про власний капітал.

Питання для самостійного вивчення: шляхи підвищення ефективності використання власного капіталу (1, 5).

Тема 13. Ринок капіталів та його вплив на корпоративні фінанси (2 год)

Економічна природа ринку капіталів та його роль у розвитку корпоративних фінансів. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків».

Структура ринку капіталів.

Сучасні теорії у сфері корпоративних фінансів та їх вплив на моделі фінансування підприємств.

Вітчизняний ринок капіталів у контексті теорії інформаційної ефективності.

Питання для самостійного вивчення: сигнальна функція ринку капіталу у прийнятті фінансових рішень менеджментом підприємств (4, 5).

Тема 14. Міжнародні стандарти та сучасні тренди управління капіталом (2 год)

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та їх вплив на управління капіталом підприємства.

Міжнародні практики корпоративних фінансів: підходи до формування структури капіталу, дивідендної політики та залучення позичкового фінансування.

Вплив глобалізації та цифровізації на фінансові рішення. Валютні ризики, доступ до міжнародних ринків капіталу, транснаціональні інвестиції.

Питання для самостійного вивчення: цифровізація фінансів та нові фінансові інструменти: фінтех-рішення, блокчейн, цифрові активи, ESG-фінансування та інноваційні джерела капіталу.

Тема 15. Фінансова стратегія підприємства в сучасних умовах (2 год)

Фінансова стратегія підприємства в умовах нестабільності та ризиків: ризик-менеджмент, управління капіталом в умовах воєнного стану, інфляції, турбулентності ринків.

Управління капіталом в міжнародному бізнесі: особливості формування капіталу в транснаціональних компаніях, валютні ризики, офшори, доступ до міжнародних ринків капіталу.

Питання для самостійного вивчення: капітал підприємства і цифрова трансформація (вплив цифрових технологій, фінтеху, блокчейну на формування та використання капіталу) (1, 2, 3).

Зміст практичних занять

Тема 1. Капітал підприємства: сутність, характеристики, основи формування (4 год)

Заняття 1.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Сутнісні характеристики капіталу

Особливості процесу формування капіталу підприємства

Принципи формування капіталу підприємства

Класифікація сформованого капіталу підприємства

2. Заслуховування доповідей з теорії капіталу, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання теоретичних завдань:

✓ з'ясуйте вірність вислову (так/ні) та обґрунтуйте відповідь
 ✓ графічно оцінити зв'язок між розміром капіталу, що формується, і стадіями життєвого циклу підприємства

✓ оцінити вплив факторів на зміну пропорцій розподілу чистого доходу на споживання і заощадження

Завдання для самостійної роботи: оцінити еволюційний розвиток категорії «капітал» з позицій відповідності етапів розвитку економічної теорії і суспільства. Заповнити таблицю.

Капітал і його місце в системі економічних категорій.

Тема 2. Вартість капіталу підприємства (2 год)

Заняття 2.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Вартість капіталу та показники її оцінки, сфера їх застосування

Методичні підходи до оцінки вартості власного і позичкового капіталу

Ефект фінансового левериджу

Забезпечення фінансової рівноваги підприємства у процесі формування його капіталу

2. Заслуховування доповідей з вартості капіталу підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

✓ визначити вартість і склад чистих активів підприємства та суму власного капіталу за поточною ринковою оцінкою

✓ визначити вартість функціонуючого власного капіталу звітного року

✓ визначити середньозважену вартість капіталу підприємства

Завдання для самостійної роботи: опрацювання конспекту лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на

практичному занятті.

Підготовка до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Проблематика оцінювання вартості капіталу підприємства.
- 2) Галузі використання показників вартості капіталу.

Тема 3. Структура капіталу підприємства і методи її оптимізації (2 год)

Заняття 3.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Структура сформованого капіталу підприємства

Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику

2. Заслуховування доповідей з проблематики оптимізації структури капіталу підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

✓ розрахувати основні показники, які характеризують структуру капіталу підприємства

✓ оптимізувати структуру капіталу підприємства за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності

✓ оптимізувати структуру капіталу підприємства за критерієм мінімізації його вартості

Завдання для самостійної роботи: оптимізувати структуру капіталу підприємства за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків.

Тема 4. Особливості формування капіталу при створенні підприємства (2 год)

Заняття 4.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Завдання і принципи формування капіталу при створенні підприємства

Методи оптимізації загальної потреби в капіталі

Основні схеми фінансування нового бізнесу

Джерела формування капіталу нового підприємства

2. Заслуховування доповідей з проблематики формування капіталу нового підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

- ✓ визначити планову потребу в капіталі новостворюваного підприємства
- ✓ дослідити приклад стартапу в Україні та його джерела капіталу.

Тема 5. Політика формування власного капіталу підприємства (2 год)

Заняття 5.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Склад власного капіталу підприємств та цілі його формування

Джерела формування власних ресурсів підприємства

Механізм розробки політики формування власного капіталу

2. Заслуховування доповідей з проблематики формування власного капіталу, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

- ✓ визначити необхідний обсяг власного основного капіталу
- ✓ визначити необхідний обсяг власного оборотного капіталу
- ✓ оцінити маневреність власного капіталу

Завдання для самостійної роботи: розрахувати загальну потребу підприємства у власних фінансових ресурсах на плановий період; формування статутного фонду підприємства.

Тема 6. Політика залучення позичкового капіталу (2 год)

Заняття 6.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Форми фінансових зобов'язань підприємства

Класифікація позичкових коштів

Механізм залучення позичкового капіталу на кредитному ринку

Основні етапи розробки політики залучення позичкового капіталу

2. Заслуховування доповідей з проблематики залучення позичкового капіталу, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Розробка політики залучення позичкового капіталу на підприємствах.

Оптимізація структури позичкового капіталу підприємства.

Аналітична оцінка джерел залучення позичкового капіталу вітчизняних підприємств.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

- ✓ визначити доцільність використання комерційного кредиту
- ✓ проаналізувати структуру позичкового капіталу підприємства
- ✓ визначити вартість залученого капіталу у формі банківського кредиту
- ✓ розрахувати загальну номінальну вартість, яку слід виплатити в період погашення облігацій, і суму дисконту (дизажію), якщо проценти

нараховуються щорічно (один раз на рік)

Завдання для самостійної роботи: порівняти ефективність фінансування оновлення активу за наступних; визначити поточні фінансові потреби підприємства; нарахування відсотків за позиковими коштами; рахунки нарахувань.

Тема 7. Управління активами підприємства (4 год)

Заняття 7.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Характеристика загальних основ управління активами підприємства.

Процес формування активів підприємства.

Система основних методів оцінки активів підприємства як цілісного майнового комплексу.

Система видів та елементів необоротних активів.

Управління процесом відновлення необоротних активів.

2. Заслуховування доповідей з проблематики залучення позичкового капіталу, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

✓ за даними таблиці, обчислити чистий оборотний капітал фірми

✓ за наведеним балансом підприємства визначити необоротні та оборотні активи підприємства, власні та залучені кошти, оборотний, чистий оборотний та власний оборотний капітал.

Завдання для самостійної роботи: розрахунки норми і нормативу амортизації основних засобів; класифікація основних активів за групами їх амортизації; амортизація нематеріальних активів.

Тема 8. Управління оборотними активами (4 год)

Заняття 8.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Політика підприємства у сфері оборотних активів.

Етапи формування системи управління оборотними активами підприємства.

Особливості управління запасами.

Особливості управління дебіторською заборгованістю.

Управління грошовими активами.

Управління фінансуванням оборотних активів.

2. Заслуховування доповідей з проблематики залучення позичкового капіталу, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

✓ визначити оптимальний обсяг замовлення, якщо замовлення надходять і виконуються рівномірно протягом року.

Завдання для самостійної роботи: визначення потреби в оборотних коштах. Визначення моделі фінансування оборотних коштів. Розрахунки нормативу оборотних коштів на підприємстві. ABC-аналіз оборотних активів.

Тема 9. Характеристика процесу використання капіталу підприємства (2 год)

Заняття 9.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Економічна сутність та характеристика процесу використання капіталу

Капітал як виробничий та інвестиційний ресурс

Характеристика етапів кругообігу капіталу

Класифікація капіталу, який використовується підприємством

Оцінка фактору інфляції в процесі використання капіталу

Оцінка фактору ліквідності в процесі використання капіталу

2. Заслуховування доповідей з проблематики використання капіталу, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

✓ визначити коефіцієнт участі грошових коштів в оборотних активах у минулому і звітному періодах, а також розрахувати середній період обороту грошових коштів минулого і звітного року та кількість оборотів грошових коштів

✓ визначити кількість оборотів дебіторської заборгованості за звітний період та коефіцієнт відволікання оборотних активів на початок та кінець звітного періоду

✓ за інформацією виконати розрахунки показників руху оборотного та основного капіталу

✓ за інформацією визначити: економію оборотного капіталу; приріст обсягу продукції; збільшення прибутку

✓ проаналізувати структуру основного капіталу підприємства на підставі інформації таблиці

✓ розрахувати абсолютний та відносний показники ліквідності інвестицій за умови можливої реалізації об'єкта інвестування

✓ визначити необхідний рівень премії за ліквідність та необхідний загальний рівень доходності об'єкта інвестування з урахуванням фактору ліквідності

✓ визначити прогнозні значення річного темпу та індексу інфляції

Завдання для самостійної роботи: визначити розмір річної інфляційної премії та загальної річної суми необхідного доходу по фінансовій операції з урахуванням фактору інфляції; визначити ефективність факторингової операції для підприємства – продавця; за інформацією таблиці визначити чистий

оборотний капітал підприємства.

Тема 10. Особливості використання капіталу в операційній діяльності підприємства (4 год)

Заняття 10.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

Особливості операційної діяльності, пов'язані з використанням капіталу.

Структура операційних активів.

Особливості формування операційного циклу оборотних активів підприємства.

Система управління операційними необоротними активами.

Система основних показників ефекту від використання капіталу в операційному процесі.

1. Управління формуванням операційного прибутку.
2. Механізм управління використанням капіталу на основі центрів відповідальності.
3. Характеристика основних етапів формування політики використання капіталу.

2. Заслуховування доповідей з проблематики використання капіталу в операційній діяльності підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

✓ розрахувати розмір чистого прибутку підприємства від реалізації продукції за ціною і ставці податку на прибуток 18%

✓ розрахувати валовий, операційний та чистий прибуток підприємства при ставці податку на прибуток 18%

✓ при ставці 18 %, розмір чистого прибутку і можливу суму реінвестованого прибутку та її частку в операційному прибутку

✓ визначити операційний прибуток підприємства при запланованому обсязі реалізації та його зміну в разі зниження ціни і зростання обсягу реалізації

✓ визначити коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності операційних необоротних активів

Завдання для самостійної роботи: визначити додатковий прибуток від реалізації додаткової продукції у плановому періоді; розрахувати всі можливі показники ефекту від використання капіталу в операційній діяльності; Розрахунки прибутку підприємства та точки беззбитковості підприємства.

Тема 11. Управління використанням капіталу в інвестиційній діяльності підприємства (4 год)

Заняття 11.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми.

2. Заслуховування доповідей з проблематики використання капіталу в

операційної діяльності підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. *Індивідуальне тестування.*

4. *Виконання практичних завдань:*

- ✓ визначити вкладення в рахунки дебіторів
- ✓ розрахувати середні вкладення в рахунки дебіторів
- ✓ визначити поточну доходність інвестування коштів в акціонерне товариство відкритого типу, шляхом придбання його акцій

Завдання для самотійної роботи: на основі наведених даних розрахувати операційний Cash-flow прямим методом.

Оцінка ефективності вкладення коштів в зовнішні об'єкти. Інфляція. Її вплив на інвестування в зовнішні об'єкти.

Тема 12. Аналіз фінансових звітів (2 год) поміняти на 4год

Заняття 12.

1. *Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми.*

2. *Заслуховування доповідей з проблематики використання капіталу в операційної діяльності підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.*

3. *Індивідуальне тестування.*

4. *Виконання практичних завдань:*

Визначити суму прибутку підприємства від звичайної діяльності

- ✓ скласти бухгалтерський баланс фірми на кінець звітного року, визначити співвідношення між власним і позиковим капіталом
- ✓ аналіз фінансового стану конкретного підприємства
- ✓ на підставі вихідних даних зробити висновок щодо тенденцій розвитку фінансового стану підприємства, для чого:

а) здійснити трендовий та структурний аналіз майна й капіталу господарюючого суб'єкта;

б) дослідити динаміку показників, що характеризують майновий стан, фінансову стійкість, платоспроможність, зробити порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Тема 13. Ринок капіталів та його вплив на корпоративні фінанси (2 год)

Заняття 13.

1. *Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми.*

2. *Заслуховування доповідей з теми ринок капіталів, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.*

3. *Індивідуальне тестування.*

4. *Виконання практичних завдань:*

Розв'язання ситуаційних завдань

- ✓ розрахувати ціну привілейованої акції

- ✓ визначити поточну ринкову вартість акції
- ✓ визначити середньорічну сукупну дохідність акції

Завдання для самостійної роботи: перерахувати показники, які використовують для оцінювання облігацій.

Тема 14. Міжнародні стандарти та сучасні тренди управління капіталом (2 год)

Заняття 14.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми.

2. Заслуховування доповідей з теми ринок капіталів, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

- ✓ аналіз прикладів застосування МСФЗ на українських та міжнародних підприємствах.

- ✓ обговорення впливу глобалізації на структуру капіталу і ризики підприємства.

- ✓ кейси щодо використання фінтех-рішень і цифрових активів у фінансових рішеннях.

Завдання для самостійної роботи:

Які ключові відмінності між українськими стандартами та МСФЗ при формуванні капіталу?

Яким чином цифровізація та фінтех впливають на структуру капіталу та управлінські рішення?

Приклади ESG-фінансування в сучасних підприємствах.

Тема 15. Фінансова стратегія підприємства в сучасних умовах (2 год)

Заняття 15.

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми.

2. Заслуховування доповідей з теми ринок капіталів, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

4. Виконання практичних завдань:

- ✓ оцінка впливу інфляції на вартість капіталу

- ✓ обговорення кейсів управління фінансами підприємств у кризових умовах

- ✓ розробка сценарних моделей фінансової стратегії для підприємства в умовах високої невизначеності.

Завдання для самостійної роботи:

Приклади адаптивних стратегій підприємств в умовах воєнного стану чи глобальної кризи.

Роль державної підтримки та міжнародних фінансових інституцій у забезпеченні фінансової стійкості бізнесу.

Зміст самостійної роботи студентів

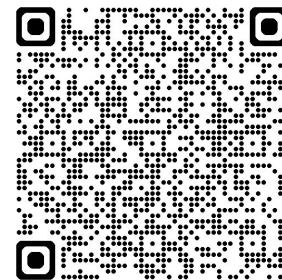
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Управління капіталом»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	96	156
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	28	50
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	30	30
Підготовка звітів з практичних робіт	4	-
Підготовка до поточного контролю	16	-
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	18	76

ПОЛІТИКА КУРСУ

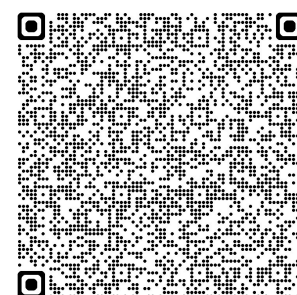
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань здобувачів освіти, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з «Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

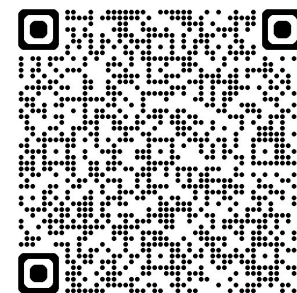
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

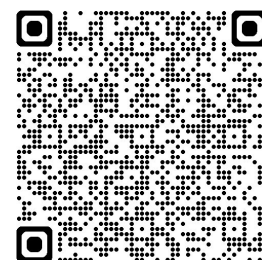
3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу» здобувач вищої освіти допускається до семестрового контролю, **ЯКЩО ВІН** виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні та семінарські заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

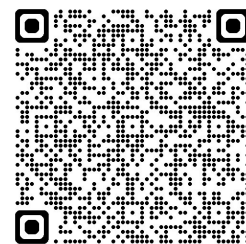
4) щодо дотримання академічної доброчесності

«Положення про академічну доброчесність» закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

«Положення про академічну доброчесність» визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів» містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

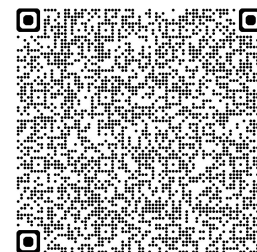
6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Управління капіталом» застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
Вміти оцінювати й аналізувати показники, які відображають різні аспекти формування та використання капіталу.	<i>МН 9 – порівняння:</i> метод навчання, що полягає у виявленні подібності та відмінностей між предметами і явищами і передбачає такі дії: визначення об'єктів порівняння; виявлення основних ознак; зіставлення; знаходження подібності чи відмінності; знакове оформлення результатів порівняння (складання таблиці, плану, схеми чи моделі) <i>МН 18 - методи самостійної роботи вдома:</i> самостійна робота без контролю викладача (усні та письмові домашні завдання, завдання самостійної роботи)	– МФО 4 - поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи, який проводиться у формі: – МФО 5 - усний контроль усне опитування (фронтальне, індивідуальне, групове), обговорення теоретичних питань, доповіді, дискусії, дебати; експрес-опитування студентів (індивідуального чи комбінованого) на практичних заняттях, враховуючи, що рівень підготовки студента відображає систематичність його самостійної роботи над курсом;
Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в управлінні капіталом суб'єктів господарювання.	<i>МН 17 – дослідницький:</i> після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного і письмово інструктажу, студенти самостійно вивчають літературу, наукові джерела, ведуть спостереження, виміри і виконують пошукові дії, студенти самостійно вивчають літературу, інші джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші дії	

	пошукового характеру.	– МФО 8 - тестовий контроль із застосуванням стандартизованих запитань та завдань, що мають певну шкалу значень, контрольне тестування студентів (за темами дисципліни);
Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліковоаналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері ефективного управління капіталом підприємств. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.	<i>МН 15 - проблемно-пошуковий:</i> викладач ставить проблему, формулює пізнавальні завдання, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, знаходить спосіб розв’язання поставлених завдань, процес мислення поетапно направляється й контролюється науково-педагогічним працівником або самими студентами на основі роботи над навчальними посібниками та електронними інформаційними ресурсами. <i>МН 18 - методи самостійної роботи вдома:</i> самостійна робота без контролю викладача (усні та письмові домашні завдання, завдання самостійної роботи)	– МФО 7 - лабораторно-практичний контроль - графіки, схеми, креслення, розрахунково-аналітичні, розрахунково-графічні роботи тощо, практична перевірка – дискусія з елементами аналізу та перевірки ситуаційних та практичних завдань;
Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комунікаційні технології для аналізу, оптимізації та управління капіталом підприємства. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень щодо формування політики підприємства в	<i>МН 13 – репродуктивний:</i> відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків, робота за готовими зразками, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.	– МФО 9 - програмований контроль використання сучасних інформаційних, комп’ютерних технологій, оцінювання виконаних завдань контрольної роботи; – підсумковий контроль, який проводиться у формі диференційованого заліку МФО 3 -

усіх напрямках діяльності по всіх видах капіталу підприємства.		диференційований залік - це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.
Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері управління капіталом.	<i>МН 4 – індуктивний:</i> метод навчання, що забезпечує перехід від часткового до загального, від конкретного до абстрактного (викладач подає і пояснює факти, наводить приклади, демонструє досліди, наочні посібники, підводячи до узагальнення, виведення правил, законів, нових понять – студенти засвоюють окремі факти, роблять висновки, узагальнюють навчальний матеріал)	

Крім цих методів використовуються й інші, основані на виділенні джерел передачі змісту:

МН 1 - словесні методи: джерелом знання є усна або друкована інформація (МН 1.1 – лекція передбачає усний виклад великого за обсягом, а також складного за логічною побудовою матеріалу; МН 1.2 – розповідь – пояснення передбачає послідовне розкриття змісту навчального матеріалу шляхом словесного тлумачення понять, явищ, слів, термінів; МН 1.3 – бесіда передбачає запитання та відповіді)

МН 2 - наочні методи: джерелом знань є використання в процесі навчання ІТ-технологій (МН 2.1 – ілюстрування передбачає використання у навчальному процесі наочності (плакатів, карт, рисунків на дошці, картин) з метою оптимізації засвоєння знань; МН 2.4 - комп'ютерні і мультимедійні методи передбачають використання мультимедійних презентацій, а також комп'ютерних навчальних програм)

МН 3 - практичні методи: студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії при виконанні практичних робіт (МН 3.1 – вправи - це планомірно організоване, свідомо осмислене багаторазове повторення певних дій і прийомів, які ускладнюються, з метою формування, закріплення та вдосконалення практичних навичок і вмінь студентів; МН 3.4 - практичні роботи - це такий метод навчання, при якому науково-педагогічний працівник організовує засвоєння студентами теоретичних положень навчальної дисципліни шляхом виконання спеціально сформульованих завдань та сприяє формуванню у них вмінь і навичок практичного застосування цих теоретичних положень

МН 20 - інтерактивні методи: (МН 20.1 - кейс-метод дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності

проводити аналіз і діагностику проблем; МН 20.5 - тренінгові заняття метод, спрямований на одержання знань, умінь, навичок для успішного розв'язання навчально-виховних завдань).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – «2»; «3»; «4»; «5». У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання**

знань за ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Аналіз фінансової звітності підприємства (практикум): навчальний посібник / М.М. Марченко, Л.В. Ширяєва, С.В. Онешко, Л.П. Чиж, Н.В. Хотєєва; під заг. ред. Л.В. Ширяєвої. 2-ге вид., доробл. і доп. Київ: Видавничий дім «Інтернаука», 2021. 176 с.

Електронні інформаційні ресурси

2. Іщенко, Н. (2024). УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ. *Економіка та суспільство*. 2024. №70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-108>

3. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 3. С. 147–154. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-20>

4. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2019. Т. 1. №1. С. 38-45. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/smeu/vsi-vypusky/vypusk-1-nomer-1-2019/teoretychni-zasady-upravlinnya-kapitalom-pidpryyemstva>

5. Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Пігуль Є. І. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 48. С. 251-256. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/48_2020_ukr/48.pdf